

ΥΠΕΠΘ – ΕΠΕΑΕΚ II

Άξονας: 1, Μέτρο: 1.1, Ενέργεια: 1.1.1 Κατηγορία Πράξεων: 1.1.1.α

Τίτλος πράξης: «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2005-2007»
Φορέας υλοποίησης: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιστημονικές υπεύθυνες

Άννα Φραγκουδάκη

Κοινωνιολόγος της εκπαίδευσης, Καθηγήτρια, Παν/μιο Αθηνών

Θάλεια Δραγώνα

Κοινωνική ψυχολόγος, Καθηγήτρια, Παν/μιο Αθηνών

Δράση: Εκπαιδευτικά υλικά για τη διδασκαλία της Ιστορίας, 2005-2007

Επιστημονική υπεύθυνη

Έφη Αβδελά

Ιστορικός, Καθηγήτρια, Παν/μιο Κρήτης

Επεξεργασία και επιμέλεια υλικού – Συντονισμός

Δήμητρα Βασιλειάδου

Ιστορικός, υποψήφια διδάκτωρ, Παν/μιο Κρήτης

Τριαντάφυλλος Πετρίδης

Ιστορικός, Εκπαιδευτικός Β/θμιας

Σύμβουλοι ύλης

Θεοδώρα Ρόμπου-Σαμαρά

Αρχαιολόγος, Διδάσκουσα, Παν/μιο Θεσσαλίας

Αθηνά Συριάτου

Ιστορικός, Λεκτόρισα, ΔΠΘ

Συγγραφείς

Χριστίνα Αγγριαντώνη

Ιστορικός, Καθηγήτρια, Παν/μιο Θεσσαλίας

Γιάννης Αντωνίου

Ιστορικός της Τεχνολογίας, Εκπαιδευτικός Β/θμιας

Πολυμέρης Βόγλης

Ιστορικός, Επίκουρος καθηγητής, Παν/μιο Θεσσαλίας

Νάσια Γιακωβάκη

Ιστορικός, Διδάσκουσα, Παν/μιο Θεσσαλίας

Άντα Διάλλα

Ιστορικός, Ερευνήτρια, Ιστορικό Αρχείο ΕΚΠΑ

Παρασκευάς Κονόρτας

Ιστορικός, Αν. Καθηγητής, ΕΚΠΑ

Ασπασία Λαμπρινίδου

Ιστορικός, Εκπαιδευτικός Β/θμιας

Άννυ Μάλαμα

Ιστορικός Τέχνης, Εθνική Πινακοθήκη

Σπύρος Μαρκέτος

Ιστορικός, Επίκουρος καθηγητής, ΑΠΘ

Νίκη Μαρωνίτη

Ιστορικός, Διδάσκουσα, Πάντειο Παν/μιο, Ερευνήτρια

Ιστορικού Αρχείου ΕΚΠΑ

Ηρακλής Μήλλας

Πολιτικός Επιστήμων, Διδάσκων, ΕΚΠΑ

Σωκράτης Πετμεζάς

Ιστορικός, Αν. καθηγητής, Παν/μιο Κρήτης

Παναγιώτης Στάθης

Ιστορικός, υποψήφιος διδάκτωρ ΕΚΠΑ

Αθηνά Συριάτου

Γλωσσική επιμέλεια

Μαρία Πουλοπούλου

Γλωσσολόγος, ΕΕΔΙΠ, Παν/μιο Κρήτης

Εκδοτική επιμέλεια

Ελένη Μπεχράκη

Φιλολόγος-Αρχαιολόγος,

Επιμελήτρια επιστημονικών εκδόσεων

Σχεδιασμός Δραστηριοτήτων

Τριαντάφυλλος Πετρίδης

Επιμέλεια εικονογράφησης

Δήμητρα Βασιλειάδου

Θωμάς Καλέσιος

Ιστορικός, μεταπτυχιακός φοιτητής, Παν/μιο Κρήτης

Τριαντάφυλλος Πετρίδης

Κώστας Φραδέλλος

Ιστορικός, μεταπτυχιακός φοιτητής, Παν/μιο Κρήτης

Επιμέλεια χαρτών

Βασίλης Κουτσούκος

Γεωγράφος, υποψήφιος διδάκτωρ, Παν/μιο Κρήτης

Σχεδιασμός χαρτών

Γιάννης Κορωνιός

Πολιτικός μηχανικός, γραφικές τέχνες

Σχεδιασμός έκδοσης – Σελιδοποίηση

Γιάννης Κορωνιός

Σπύρος Κοσκινάς

Επιμελητής εκδόσεων

Τριαντάφυλλος Πετρίδης

Εύα Χαλδαίου

Γραφίστρια, ηλεκτρονική επεξεργασία εικόνας

Δέσποινα Καρούση

Γραφίστρια

Το μεγαλύτερο μέρος της εικονογράφησης του βιβλίου προέρχεται από τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο. Ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά τους τη διευθύντρια της βιβλιοθήκης Ελένη Διαμαντάκη και την υπεύθυνη των κλειστών συλλογών της βιβλιοθήκης Ελένη Κωβαίου.

ΥΠΕΠΘ – ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ

Φορέας υλοποίησης:

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Νεότερη και σύγχρονη Ιστορία

Γ΄ Γυμνασίου

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1

Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες σε κίνηση, οι αυτοκρατορίες σε κρίση (δεύτερο μισό 18ου – αρχές 19ου αιώνα)

A. Ευρωπαϊκές κοινωνίες: συνέχειες και αλλαγές	10
B. Νέες ιδέες – Ο Διαφωτισμός	10
Γ. Κράτη και πολιτεύματα στη δυτική Ευρώπη και τη Ρωσία το 18ο αιώνα	16
Δ. Η Αμερικανική Επανάσταση	16
Ε. Η Γαλλική Επανάσταση	19
ΣΤ. Το Συνέδριο της Βιέννης – Οι βασιλιάδες επιστρέφουν	28
Z. Οι απαρχές της βιομηχανικής επανάστασης	29

Κεφάλαιο 2

Η παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και η πορεία προς τα επαναστατικά κινήματα (μέσα 18ου – αρχές 19ου αιώνα)

A. Αλλαγές στην κοινωνία, την οικονομία και τους θεσμούς	33
B. Οι ορθόδοξοι ζιμήςδες	34
Γ. Ο νεοελληνικός διαφωτισμός	39
Δ. Οι άλλοι ζιμήςδες	44

Κεφάλαιο 3

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 και η δημιουργία του ελληνικού κράτους (1821–1832)

A. Προς την Επανάσταση	46
B. Η έναρξη και η εδραίωση της Ελληνικής Επανάστασης (1821–1825)	48
Γ. Το πολιτικό ζήτημα	54
Δ. Η Ελληνική Επανάσταση και τα ευρωπαϊκά κράτη (1821–1825)	56
Ε. Η Ελληνική Επανάσταση σε κρίση (1824–1827)	57
ΣΤ. Η καποδιστριακή περίοδος (1827–1832)	60

Κεφάλαιο 4

Ο ευρωπαϊκός κόσμος και η Ελλάδα μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα

A. Η βιομηχανική επανάσταση αλλάζει τις ευρωπαϊκές κοινωνίες	66
B. Επαναστατικά κινήματα στην εποχή της Παλινόρθωσης	73
Γ. Η Ελλάδα του Όθωνα	76

Κεφάλαιο 5

Κράτη και κοινωνίες στην Ευρώπη (δεύτερο μισό 19ου – αρχές 20ού αιώνα)

A. Νέα κράτη, παλιές αυτοκρατορίες και ανταγωνισμοί	86
B. Η βιομηχανική εξάπλωση	91
Γ. Ο αποικιακός ανταγωνισμός	95
Δ. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες	98

Κεφάλαιο 6

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία, η Ελλάδα και τα Βαλκάνια

(δεύτερο μισό 19ου – αρχές 20ού αιώνα)

A. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία: από το Τανζιμάτ στους Νεότουρκους (1839–1908)	110
B. Το Ανατολικό Ζήτημα σε έξαρση	115
Γ. Η Ελλάδα την περίοδο 1864–1909	117
Δ. Το ελληνικό εθνικό ζήτημα	125

Κεφάλαιο 7

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η Επανάσταση στη Ρωσία: το τέλος των αυτοκρατοριών

A. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: «Ο Μεγάλος Πόλεμος» (1914–1918).....	130
B. Η Ρωσική Επανάσταση.....	136
Γ. Μετά το τέλος του «Μεγάλου Πολέμου».....	140

Κεφάλαιο 8

Η Ελλάδα, τα Βαλκάνια και η Οθωμανική Αυτοκρατορία: μεταρρυθμίσεις και πόλεμοι (1908–1923)

A. Η εποχή των μεταρρυθμίσεων: Η Ελλάδα των Φιλελευθέρων.....	146
B. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι (1912–1913).....	148
Γ. Η Ελλάδα και ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος – Ο Εθνικός Διχασμός.....	151
Δ. Οι Νεότουρκοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (1908–1918).....	153
Ε. Ο Μικρασιατικός πόλεμος (1919–1922) – Η ίδρυση του τουρκικού κράτους (1923).....	155

Κεφάλαιο 9

Η Ευρώπη ανάμεσα σε δύο πολέμους (1919–1939)

A. Η Ευρώπη και ο κόσμος στο Μεσοπόλεμο.....	164
B. Οι ευρωπαϊκοί φασισμοί.....	175
Γ. Η Ευρώπη πριν από την έκρηξη του πολέμου.....	179
Δ. Η μεσοπολεμική Ελλάδα.....	181

Κεφάλαιο 10

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια (1939–1950)

A. Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις και τα μέτωπα.....	192
B. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες και η γερμανική κατοχή.....	197
Γ. Μετά τον πόλεμο – Ανασυγκρότηση και νέες διαιρέσεις.....	200
Δ. Η Ελλάδα στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.....	205

Κεφάλαιο 11

Ο μεταπολεμικός κόσμος (1950 – αρχές 21ου αιώνα)

A. Διπολισμός και ανάπτυξη (1950–1973).....	216
B. Η Ευρώπη της κρίσης και ο κόσμος (1973–1989).....	227
Γ. Ο κόσμος την εποχή της παγκοσμιοποίησης.....	230
Δ. Η μεταπολεμική Ελλάδα.....	232

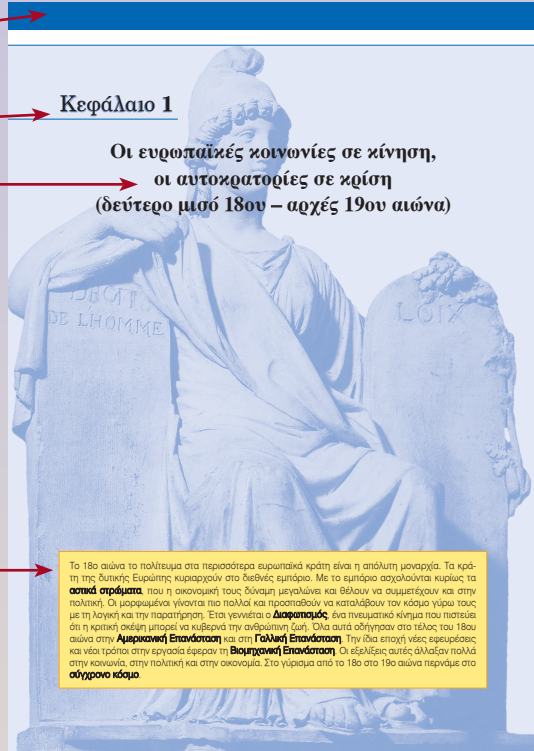
Πώς είναι το βιβλίο

Χρώμα κεφαλαίου
Κάθε κεφάλαιο έχει διαφορετικό χρώμα

Αριθμός κεφαλαίου

Τίτλος κεφαλαίου

Εισαγωγικό κουτί στο κεφάλαιο

Κεφάλαιο 1

Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες σε κίνηση,
οι αυτοκρατορίες σε κρίση
(δεύτερο μισό 18ου – αρχές 19ου αιώνα)

Το 18ο αιώνα το πολύτεμο στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη είναι η απόλυτη μοναρχία. Τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης κυριαρχούν στα διεθνή εμπόρια. Με το εμπόριο αναπτύσσονται κυρίως τα αστικά στρώματα που η οικονομική τους δύναμη μεγαλώνει και θέλουν να συμμετέχουν και στην πολιτική. Οι μορφωμένα γίνονται πιο πολλοί και προσπαθούν να καταλάβουν τον κόσμο γύρω τους με τη λογική και την παρατήρηση. Είναι γεννιέται ο Διαφωτισμός, ένα πνευματικό κίνημα που πιστεύει ότι η κρατική σκέψη μπορεί να κυβερνά την ανθρώπινη ζωή. Όλα αυτά οδήγησαν στο τέλος του 18ου αιώνα στην Αμερικανική Επανάσταση και στη Γαλλική Επανάσταση. Την ίδια εποχή νέες εφευρέσεις και νέα τρόποι στην εργασία έφεραν την Βιομηχανική Επανάσταση. Οι εφευρέσεις αυτές άλλαξαν πολλά στην κοινωνία, στην πολιτική και στην οικονομία. Στο γύρισμα από το 18ο στο 19ο αιώνα περνάμε στο σύγχρονο κόσμο.

δεύτερο μισό 19ου – αρχές 20ού αιώνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.18

6.19

6.20

6.21

6.22

6.23

6.24

114

Γράμμα που έστειλε ένας άμαχος από τη Σμύρνη σ' έναν άλλο στη Δία, 15 Απριλίου 1900.

Αριθμός κεφαλαίου

Όροι/φράσεις με έντονα μπλε γράμματα. Παραπέμπουν στο «λίγη ακόμη ιστορία...» όπου εξηγούνται αναλυτικά.

Κουτί με σημαντικές πληροφορίες

Σημειώνεται πού μιλάμε ξανά για το ίδιο θέμα.

Τίτλος υποκεφαλαίου

Εισαγωγικό κουτί στο υποκεφάλαιο ή σε ενότητα

Όροι/φράσεις με έντονα μαύρα γράμματα: λέξεις κλειδιά

Επεξηγούνται όροι, έννοιες, λέξεις

Λεζάντα εικόνας

Αρίθμηση πηγής. Ο πρώτος αριθμός δηλώνει το κεφάλαιο και ο δεύτερος τον αριθμό της πηγής στο κεφάλαιο, δηλαδή 6.22 είναι η πηγή 22 στο κεφάλαιο 6.

Χρώμα κεφαλαίου
Χρονική περίοδος κεφαλαίου

δεύτερο μισό 19ου – αρχές 20ού αιώνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.23

6.24

115

Οι εθνικά κινήματα (1880-1892)
Το 1882 γίνεται ο νόμος για τους Εθνικούς ή Γενικούς Κανονισμούς. Μ' αυτόν οι Ρωμιοί από τα ανατολικά και τα μεσοιαστικά στραμμένα αποκρίθηκαν για πρώτη φορά σημαντικό ρόλο στη διοίκηση του μιλέτι και έλεγχαν τα οικονομικά και τα εκπαιδευτικά ζητήματα του. Είναι οι ανατολικοί ορθόδοξοι κλήρως έχασε πολλές εδρείες.

Η νέα διοίκηση των ορθόδοξων έδωσε μεγάλη σημασία στην **απαιθώση**. Τα ανατολικά αστικά στρώματα στις πόλεις ίδρυσαν **σχολεία** και **συλλόγους** με διάφορους σκοπούς (σύλλογο φιλοφρονητικό, φιλολογικό, μουσικό, θεατρικό, εθελοντικό), δημιουργούν ακόμη νοσοκομεία, αρτοποιαρεία, γυροκομεία και άλλα ιδρύματα για τους **φτωχούς ορθόδοξους**. Κάθε αναπτύσσονται τα αστικά στρώματα των Ρωμιών, διαισθάνεται και ο **τύπος**. Στις μεγάλες πόλεις κυριαρχούν πολλές τυπωμένες στα ελληνικά. Στην Κωνσταντινούπολη μάλλον έβγανον εφημερίδες και στα **παρωικα** και στα βουλγαρικά.

B. Το Ανατολικό Ζήτημα σε εξέλιξη
Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα το Ανατολικό Ζήτημα κυριαρχεί. Στο εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αναπτύσσονται εθνικά κινήματα, με στόχο να δημιουργήσουν ανεξάρτητα εθνικά κράτη. Παράλληλα το ορθόδοξο μιλέτι διασπάζεται: πολλοί ορθόδοξοι που δε μιλούν ελληνικά δημιουργούν τις δικές τους Εκκλησίες και τα δικά τους μιλέτι. Με το Συνέδριο του Βερολίνου (1878) νέα κράτη δημιουργούνται στα Βαλκάνια και η Οθωμανική Αυτοκρατορία χάνει πολλά από τα ευρωπαϊκά εδάφη της.

Την περίοδο αυτή αρχίζουν να αναπτύσσονται στην Οθωμανική Αυτοκρατορία διάφορα εθνικά κινήματα: το ελληνικό, το αρβέρλο, το ρουμανικό, το βουλγαρικό, το αλβανικό, το αβχαζικό, το ορεινό, το αλβανικό. Αργότερα αναπτύσσονται το αρβέρλο και τελευταίο το τουρκικό εθνικό κίνημα. Αργότερα αναπτύσσονται το αρβέρλο και τελευταίο το τουρκικό εθνικό κίνημα. Αργότερα αναπτύσσονται το αρβέρλο και τελευταίο το τουρκικό εθνικό κίνημα. Αργότερα αναπτύσσονται το αρβέρλο και τελευταίο το τουρκικό εθνικό κίνημα.

Οι διασπάσεις στο ορθόδοξο μιλέτι
Στο ορθόδοξο μιλέτι δεν είχαν όλοι τα ελληνικά μητρική γλώσσα. Πολλοί ήταν βουλγαροφώνοι και κατοικούσαν στη σημερινή Βουλγαρία και σε αρκετές περιοχές στη **Μακεδονία** και στη **Θράκη**. Μέσα του 19ου αιώνα, όσοι ήθελαν να ανήκουν κοινωνικά στο ορθόδοξο μιλέτι έπρεπε να μάθουν ελληνικά. Επίσης, η λειτουργία στις ορθόδοξες εκκλησίες γινόταν κυρίως στα ελληνικά.

Από τα μέσα όμως του 19ου αιώνα αναπτύσσεται ένα **βουλγαρικό εθνικό κίνημα**. Πολλοί βουλγαροφώνοι ορθόδοξοι πλουτίστηκαν, μορφώθηκαν, ίδρυσαν βουλγαροφώνες σχολεία και ήθελαν να συμμετέχουν και αυτοί στη διοίκηση του ορθόδοξου μιλέτι. Ζήτησαν επίσης εκεί που οι βουλγαροφώνοι είναι πιο πολλοί να γίνεται η λειτουργία στα βουλγαρικά.

Αριθμός σελίδας

